

Nr 647

Av herr Bengtson m. fl., om förbud mot tobaksreklam.

(Lika lydande med motion nr 786 i Andra kammaren)

Tobaksrökningens skadeverkningar har i minst ett 20-tal vetenskapliga undersökningar i olika delar av världen blivit ovedersägligen bevisade. Mest uppmärksammade har den engelska och i synnerhet den amerikanska cancerkommitténs undersökningar blivit. Genom den senaste amerikanska undersökningen har varje tvivel undanröjts om tobaksrökningens och därvid i synnerhet cigarrettrökningens skadeverkningar för människors liv och hälsa.

Även inom vårt land har den amerikanska cancerkommitténs rapport väckt stor uppmärksamhet och även föranlett åtgärder på olika sätt bl. a. från medicinalstyrelsens sida. Under förra året ställdes också ett belopp av 500 000 kronor till förfogande för upplysning om tobaksrökningens skadlighet.

Med den övertygande bevisföring som nu presterats om tobaksrökningens skadlighet är det självfallet att den ur folkhälsosynpunkt bör motarbetas på alla sätt.

Det är emellertid desto mera förvånande att i vårt land en intensiv, insmickrande och säkerligen konsumtionsfrämjande reklam skall få bedrivas för tobaksrökningen. Det är svårt att bedöma tobaksreklamens effekt, men säkerligen kan de ibland romantiska och ibland sportbetonade reklambilderna locka ungdomar och barn att tro att tobaksrökning är något fint och värdefullt som man bör lägga sig till med.

Enligt vår uppfattning borde all tobaksreklam förbjudas i vårt land. Svenska tobaksaktiebolagets intensiva reklam som till största delen inte har märkesupplysande eller liknande syfte utan är försäljningsfrämjande skulle kunna upphöra eftersom företaget är statsägt. Mot detta har dock anförts att i så fall skulle alla utländska tobaksproducenter ändå fortsätta sin reklam och därmed utsätta Tobaksbolaget för ett sämre konkurrens-läge. För att få effektivt stopp på all tobaksreklam torde det därför vara nödvändigt att i lag förbjuda all tobaksreklam.

I ett interpellationssvar angående tobaksreklamen den 16 maj 1961 (riksdagens prot. FK nr 19 1961) har finansministern åberopat att tryckfrihetssynpunkter skulle lägga hinder i vägen för ett förbud mot tobaksreklam. Detta skäl mot ett reklamförbud kan dock inte anses bärande. I ett

interpellationssvar i Första Kammaren år 1955 om spritreklam och tryckfrihet, vilket även i detta fall torde vara tillämpligt, yttrade den dåvarande justitieministern Herman Zetterberg nämligen: »Tryckfrihetsförordningens uppgift är att skydda yttrandefriheten såsom grundval för ett fritt samhällsskick. Däremot bör tryckfrihetsförordningen inte tolkas på det sättet, att den reglerar varje förfarande vari tryckt skrifts innehåll, taget i bokstavlig mening, kommit till användning. Den hindrar därför icke tillämpningen av bestämmelser som icke ingriper i yttrandefriheten, utan har ett annat syfte, t. ex. är av näringsrättslig natur. Den principfråga som det här gäller har vid åtskilliga tillfällen varit under debatt. — Ett principiellt ställningstagande av den innebörd som jag här antytt kom sålunda till stånd vid antagandet av 1931 års lagstiftning om illojal reklam. Bestämmelserna därom ansågs icke hindras av tryckfrihetsförordningen, oaktat reklamen kunde förekomma i tryckt skrift. Frågan om tryckfrihetens innebörd undersöktes närmare av 1944 års tryckfrihetssakkunniga, och de kom till samma resultat som riksdagen hade gjort år 1931. Den nya tryckfrihetsförordningen bygger alltså på den nu angivna principuppfattningen.» Några invändningar ur tryckfrihetssynpunkt för att förbjuda tobaksreklam kan sålunda knappast anföras.

Ett förbud mot tobaksreklam kan ej heller anses strida mot EFTA-fördraget. I detta stadgas nämligen i artikel 12 punkten C att undantag från artikel kan ske som är, »nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa». Då tobaken uppenbarligen genom många vetenskapliga undersökningar och i synnerhet genom den senaste av amerikanska cancerkommittén bevisats vara av allvarlig fara för folkhälsan måste ett reklamförbud inte kunna anses strida mot EFTA-avtalet.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag till lag om förbud mot all tobaksreklam.

Stockholm den 26 januari 1964

Torsten Bengtson

Bertil Jonasson

Torsten Andersson

Eric Carlsson

Ivan Svanström

Elvy Olsson